

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Elementarz Skrypt

klasa III

PTE
Zakład Szkolenia
i Doradztwa Ekonomicznego
Sp. z o.o. w Lublinie

AUTORZY – EKSPERCI

Marta Wróblewska - Specjalistka ds. Przyrody/Ekologii
Milena Potręć - Specjalistka ds. Przedsiębiorczości
Katarzyna Machałowska - Specjalistka ds. Przedsiębiorczości
Ewa Gałczyńska - Specjalistka ds. Technologii Informatycznych-Komunikacyjnych
Anna Gołąb - Nauczycielka Edukacji Wczesnoszkolnej
Danuta Chrzanowska - Doradczyni Metodyczna
Kamila Małyszko - Nauczycielka Edukacji Wczesnoszkolnej
Anna Natora - Doradczyni Metodyczna
Tomasz Małyszko - Specjalista ds. Technologii Informatycznych-Komunikacyjnych
Małgorzata Kępa - Nauczycielka Edukacji Wczesnoszkolnej
Aldona Ryszkowska-Tatara - Specjalistka ds. Przedsiębiorczości
Kinga Sarad-Deć - Pedagog
Agnieszka Tokarska - Nauczycielka Edukacji Wczesnoszkolnej
Michał Adam Roman - Specjalista ds. Technologii Informatycznych-Komunikacyjnych
Anna Jarczak - Psycholog
Iwona Blicharz - Pedagog
Monika Grzesiak-Chmura - Specjalistka ds. Przedsiębiorczości
Dorota Pyrgies - Psycholog
Aleksandra Kata - Psycholog
Dariusz Głuchowski - Specjalista ds. Technologii Informatycznych-Komunikacyjnych
Maria Kęska - Specjalistka ds. Matematyki
Małgorzata Wieleba - Specjalistka ds. Matematyki
Anna Ryszkowska - Specjalistka ds. Matematyki
Marta Pietrow - Specjalistka ds. Matematyki
Bożena Jankowska - Doradczyni Metodyczna
Marzena Szulecka - Specjalistka ds. Przyrody/Ekologii
Agnieszka Hankiewicz - Specjalistka ds. Przyrody/Ekologii
Bożena Danuta Gaj-Demczuk - Doradczyni Metodyczna
Danuta Sałęga - Psycholog
Katarzyna Kozłowska - Pedagog
Anna Grabka - Specjalistka ds. Przyrody/Ekologii

Redakcja:

Małgorzata Orzeł, Anna Natora, Danuta Chrzanowska

Korekta językowa:

Tadeusz Moraczewski

ISBN: 978-83-936017-2-1

Wydawnictwo:

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Zakład Szkolenia i Doradztwa Ekonomicznego Sp. z o.o. w Lublinie

Druk:

MV Monika Łyżwa, Lublin, ul. Strzembosza 3/3

Projekt okładki i skład:

Artur Żuchowski

Opracowanie graficzne:

Karolina Kowalewska, Maciej Pałka, Tomasz Butkiewicz

Wiersz „Wszyscy dla wszystkich” Juliana Tuwima © Fundacja im. Juliana Tuwima i Ireny Tuwim

Spis treści

1. Społeczeństwo	5
Scenariusz bajki „Pomaganie jest przyjemne”	7
2. Matematyka	13
Gra terenowa: Dotleniony Matematyk	15
List Grzesia	17
3. Przyroda	19
Ankieta dotycząca ekologicznego stylu życia w domu i w szkole	21
Sprawozdanie z wycieczki do oczyszczalni ścieków.	23
Wywiad z Wójtem	25
Zabawa „W poszukiwaniu śmieci”	26

Staś i Zosia
w szkole

Społeczeństwo

klasa III

Scenariusz bajki: Pomaganie jest przyjemne

POSTACIE:

1. Zajączek
2. Mama zajączka
3. Kłusownik
4. Jeź
5. Dzieciół
6. Grzyby (lub więcej)
7. leśniczy
8. 2 małe liski zgubione w lesie
9. Niedźwiedź jedzący miód z beczki
10. drzewa

SCENOGRAFIA:

Las, drzewa,

1 SCENA - LAS

W tle słyszeć muzykę pełną grozy. Kłusownik zakrada się z włączoną latarką i zakłada wnyki, przykrywa je liśćmi i odchodzi.

2 SCENA - NORKA ZAJĄCZKA

(Mama krząta się po kuchni i przygotowuje śniadanie. Mały zajączek wyleguje się w łóżku.)

ZAJĄCZEK

(przeciągając się)

Ale się dzisiaj nie wyspałem.

MAMA ZAJĄCZKA

Wstań zajączku! Pomóż mi przygotować śniadanie!

ZAJĄCZEK

Nie chce mi się!

MAMA ZAJĄCZKA

Wstawaj szybko!

ZAJĄCZEK

Nie będę pomagał nie będę jadł śniadania! (wychodzi)

3 SCENA – SPACER ZAJĄCZKA

(Zajączek idzie zły po lesie, w tle słychać śpiew ptaków i stukanie dzięcioła)

DZIĘCIOŁ

(stuka w drzewo)

ZAJĄCZEK

Wszyscy się mnie czepiają i czegoś ode mnie chcą! Jeszcze ten dzięcioł! Co to za hałas? Stuka i stuka, całe dzień stuka, głowa mi pęka. Ja już z tobą zrobię porządek! *(rozgląda się za kamykiem, podnosi z ziemi, wyciąga procę z kieszeni, i strzela w kierunku dzięcioła)*

DZIĘCIOŁ

Ty łobuzie! Mogłeś mi zrobić krzywdę! Ja tu leczę chore drzewo, które zaatakowały korniki! Uciekaj stąd!

ZAJĄCZEK

Ale z niego mądrala! *(z przekąsem)* Wielki lekarz, pomaga. Hałasuje, nie pomaga. *(idzie dalej nucąc pod nosem dowolną melodię)*
(depcze grzyby)

GRZYBY

(przewracając się)

Aj! Nie kop nas! To boli! Nie rób nam krzywdy! My też jesteśmy mieszkańcami lasu.

ZAJĄCZEK

(wzruszając ramionami)

Phi, też mi mieszkańcy!

ZAJĄCZEK

(siadając na trawie)

Ale jestem głodny! *(smutno)* Mogłem zjeść śniadanie w domu.

(w tle słychać popiskiwanie, płacz małych lisków zagubionych w lesie)

ZAJĄCZEK

(nadstawia uszu)

MAŁE LISKI

(z płaczem)

Gdzie jest nasza mama? Zgubiłyśmy drogę do domu. Pomóż nam! Prosimy!

ZAJĄCZEK

(pogardliwie)

Co mnie to obchodzi? Jestem głodny! *(zastanawiając się)* Pomogę wam znaleźć mamę, jeśli dacie mi coś do zjedzenia.

MAŁE LISKI

(z płaczem)

My nic nie mamy, same jesteśmy głodne.

ZAJĄCZEK

(pogardliwie)

W takim razie radźcie sobie same! *(odchodzi)*

ZAJĄCZEK

Muszę coś zjeść, brzusek mnie boli *(rozgląda się)*

(Zajaczek zauważa niedźwiedzia siedzącego w trawie, trzymającego w łapach dzban z miodem)

ZAJĄCZEK

(nagle wpada na pomysł jak zdobędzie pożywienie, skrada się cicho do niedźwiedzia, wyciąga z kieszeni papierową torbę, nadmuchuje ją i z całej siły uderza w nią. Rozlega się hałas. Przestraszony niedźwiedź podskakuje i wypuszcza słoik z miodem z rąk. Zajaczek podbiega do dzbanka i zjada miód.)

NIEDŹWIEDŹ

(odwraca się i krzyczy zdezorientowany)

Co to było? Co się stało! Mój miód rozlany!

(zauważa zająca)

Ty urwisie! Zobacz co się przez ciebie stało. Żartów ci się zachciewa! Ja ci zaraz pokażę! *(goni zająca)*

(zajac ucieka i wpada we wnyki, słychać trzask metalu)

4 SCENA ZAJĄCZEK WPADA W PUŁAPKĘ

ZAJĄCZEK

(użalając się nad sobą)

Aj! Co się stało? Jak boli! Nie mogę się ruszyć, coś trzyma moją łapkę! Pomocy! Pomocy! Pomocy! Niech ktoś mi pomoże! *(płacze, w oddali słychać odgłosy grzmotów burzy)*

5 SCENA - POMOC ZWIERZĄT

(podchodzą liski)

MAŁE LISKI

(ze współczuciem)

Zajączku co ci się stało? Jak możemy ci pomóc?

ZAJĄCZEK

(z płaczem)

Wpadłem w pułapkę i nie mogę się wydostać.

(Liski próbują bezskutecznie otworzyć wnyk, w oddali słycać stukanie dzięciola, zajączek cały czas szlocha)

MAŁE LISKI

(krzyczą)

Panie Dzięciole! Panie Dzięciole! Tutaj! Potrzebujemy pomocy!

DZIĘCIOŁ

(przylatuje)

Kto mnie wołał? Co się stało?

MAŁE LISKI

Zajączek został uwięziony!

DZIĘCIOŁ

(przygląda się)

Tutaj może pomóc tylko ktoś bardzo silny. Pofrunę posz

(Dzięcioł wraca z niedźwiedziem, liski pocieszają zająca)

NIEDŹWIEDŹ

Kto mnie wołał? Potrzebujecie kogoś silnego? Dobrze trafiliście *(pręży muskuły)*.
(spoglądając na zajaczkę)

Aaaa, to ten urwis! Co się stało?

MAŁE LISKI

Zajaczek wpadł w pułapkę. Ma uwięziona łapkę, trzeba mu pomóc.

NIEDŹWIEDŹ

(zapiera się, rozciąga wnyki i uwalnia zajaczkę)

ZAJĄCZEK

(zawstydzony i zakłopotany)

Bardzo wam dziękuję, bez was bym sobie nie poradził. Przepraszam was, że byłem dla was taki niemiły.

SCENA 5 - WYPROWADZENIE KLUSOWNIKA Z LASU

W tle słychać muzykę pełną grozy. Klusownik zakrada się z włączoną latarką i zagląda do wnyków. Zza krzaków wychodzi leśniczy.

LEŚNICZY

W końcu cię dopadłem! Już nigdy nie skrzywdzisz żadnego zwierzęcia! *(goni go)*
(klusownik biegnie, potyka się o konar drzewa, przewraca się na jeża)

KŁUSOWNIK

Aj! Aj! Aj!

JEŹ

Ojej, co się dzieje?

(klusownik odbija się od jeża i wpada w ręce leśniczego, leśniczy wyprowadza go z lasu)

LEŚNICZY

Dopóki się nie zmienisz nie masz wstępu do lasu.

6 SCENA – NORKA ZAJĄCZKA MAMA I ZAJĄCZEK

(Do norki wchodzi zajaczek, ma obandażowaną łapkę).

MAMA ZAJĄCZKA

Co się stało?

ZAJĄCZEK

Mamo nie uwierzysz, co mi się przydarzyło. Wpadłem w pułapkę, ale pomogli mi

przyjaciele. Bez nich nie dałbym sobie rady. Jest mi wstyd, bo oni mi pomogli a ja byłem dla nich taki niedobry. I dla ciebie też byłem niemiły mamó. Przepraszam Ciebie.
(przytula mamę)

MAMA ZAJĄCZKA

Wiele się dzisiaj nauczyłeś.

ZAJĄCZEK

Tak, już zawsze będę pomagał innym. A tobie najbardziej.

ZAKOŃCZENIE

(Wszyscy aktorzy wychodzą na scenę, recytują lub śpiewają na własną nutę)

„Tra la la każdy tu przyjaciół ma
Tra la la tra la li możesz pomoc nam i ty
Wiemy o tym, to niezmiennie
Pomaganie jest przyjemne”

Staś i Zosia
w szkole

Matematyka

klasa III

Gra terenowa: Dotleniony Matematyk

Pomoce: Staś i Zosia przygotowali dla Was ekwipunek. zegarek, stoper, płachta do transportowania, plan gry, koperty z zadaniami

Podpowiedź organizacyjna dla zespołu: wyznaczcie jedną osobę do mierzenia czasu, jedną do noszenia plecaka, jedną do wyjmowania instrukcji z plecaka, jedną do czytania instrukcji,

Czas wykonania zadania na stacji: do 5 minut

Punktacja: 50 punktów za każde poprawnie wykonane zadanie. za przekroczenie czasu odlicza się 5 pkt.

Cel: Ukończyć grę mieszcząc się w ramach czasowych i zdobywając jak największą liczbę punktów

Nagroda: niespodzianka

Punkty-stacje:

I Najszybciej jak potraficie: Przebiegnijcie szybko pierwszy odcinek drogi. Natychmiast po zatrzymaniu zmierzcie tętno dwóm wskazanym przez lidera osobom (metodą którą poznaliście). Uruchomcie stoper. Zapiszcie wynik pomiaru tętna po minucie. A teraz podzielcie się na dwuosobowe drużyny, wykonajcie masaż odpężający ramion, weźcie 5 głębokich oddechów. Ponownie zmierzcie tym samym osobom tętno po upływie minuty. Zapiszcie wynik pomiaru i porównajcie. Jak zmieniło się tętno? Zapiszcie wnioski.

II Trochę wody dla ochłody: Nasze organizmy potrzebują 2,5 litra wody. Oto ona. Niech każdy z Was wypije ćwierć litra. Ile wody wypiliście razem? Wykonajcie obliczenie i zapiszcie wynik. Pamiętajcie, aby użyć odpowiedniej jednostki miary.

III Czas na odpoczynek: Zmierzcie długość Waszych stóp (w obuwiu). Zapiszcie wyniki pomiaru. Wybierzcie osobę z najdłuższą stopą, która wyznaczy odległość 50 stóp na lewo od dębu. Tu ukryta jest przekąska dla Was. W jakiej odległości od dębu (ile metrów i centymetrów) znajduje się przekąska. Odnajdźcie ją. Spośród produktów z tabeli wybierzcie takie, których łączna wartość kaloryczna dla całej grupy zamknie się w 1000 kalorii. Zaznaczcie w tabeli wybrane przez Was produkty. W odszukanym miejscu wbijcie swoją chorągiewkę.

IV Spotkanie w pół drogi: Dokładnie o godzinie 12.15 spotkacie drużynę przeciwną. Poczekajcie na nią kwadrans, przywitajcie się. Jest godzina ... . A teraz ... przeciąganie liny. Wyznaczcie spośród siebie 4 osoby. Kto najlepiej tu się sprawdzi? Powodzenia! Zwycięska drużyna dostaje dodatkowo 20 pkt.

V Razem sobie poradzimy: Na miejscu znajdziecie dwa kartony wykonane z różnych materiałów, oszacujcie wagę i wybierzcie przedmiot, który jesteście w stanie przetransportować szybciej i łatwiej do mety. Sprawdźcie, czy może Wam pomóc ekwipunek, który podarowali Wam Staś i Zosia. Wybierzcie właściwy. Wyznaczona osoba z zespołu ma za zadanie zmierzyć czas(niech poda ten czas w minutach i sekundach).

Drodzy Przyjaciele

Mam na imię Cyresiek. Piszę do Was, bo muszę opowiedzieć komuś o moim smutku. Chodzę do trzeciej klasy. Nawet lubię chodzić do szkoły, bo lekcje są ciekawe.

Nasza Pani często robi nam fajne niespodzianki. Niestety na przerwach to jest mi strasznie źle. Nie mam co robić.

Chłopaki wymyślają mnóstwo ciekawych zabaw, ale mnie nigdy do nich nie zapraszają. Stoję z boku i czasem chce mi się płakać.

Cyresiek

Staś i Zosia
w szkole

Przyroda

klasa III

Ankieta dotycząca ekologicznego stylu życia w domu i w szkole

Przeczytajcie poniższą ankietę i ułóżcie własną. Poproście rodziców o pomoc w wypełnieniu waszej ankiety.

1. Czy masz możliwość segregacji śmieci w szkole?

- a) TAK
- b) NIE

2. Czy w twojej szkole wykorzystuje się żarówki energooszczędne?

- a) TAK
- b) NIE
- c) NIE WIEM

3. Czy w Twojej szkole jest zmywarka?

- a) TAK
- b) NIE
- c) NIE WIEM

4. Co wg Ciebie jest bardziej oszczędne?

- a) mycie naczyń za pomocą zmywarki
- b) ręczne mycie naczyń

5. Czy wiesz na czym polega recykling? Jeśli tak, wyjaśnij.

- a) TAK
- b) NIE

wyjaśnienie.....

6. Co robisz z elektrośmieciami?

- a) wyrzucam ich do kosza razem z innymi śmieciami
- b) oddaje go do punktu skupu elektrośmieci

7. Czy w Twojej szkole jest punkt skupu elektrośmieci?

- a) TAK
- b) NIE

8. Czy w szkole pojemniki na śmieci są dobrze oznakowane?

- a) TAK
- b) NIE

9. Co pomogłoby Ci w zapamiętaniu kolorów/oznakowań na koszach do segregacji śmieci?

- a) nic nie trzeba zmieniać
  - b) postaci z kreskówek
  - c) mam własny pomysł
- .....

10. Czy w Twojej szkole znajduje się ogólnodostępny pojemnik z wodą pitną, z którego można korzystać?

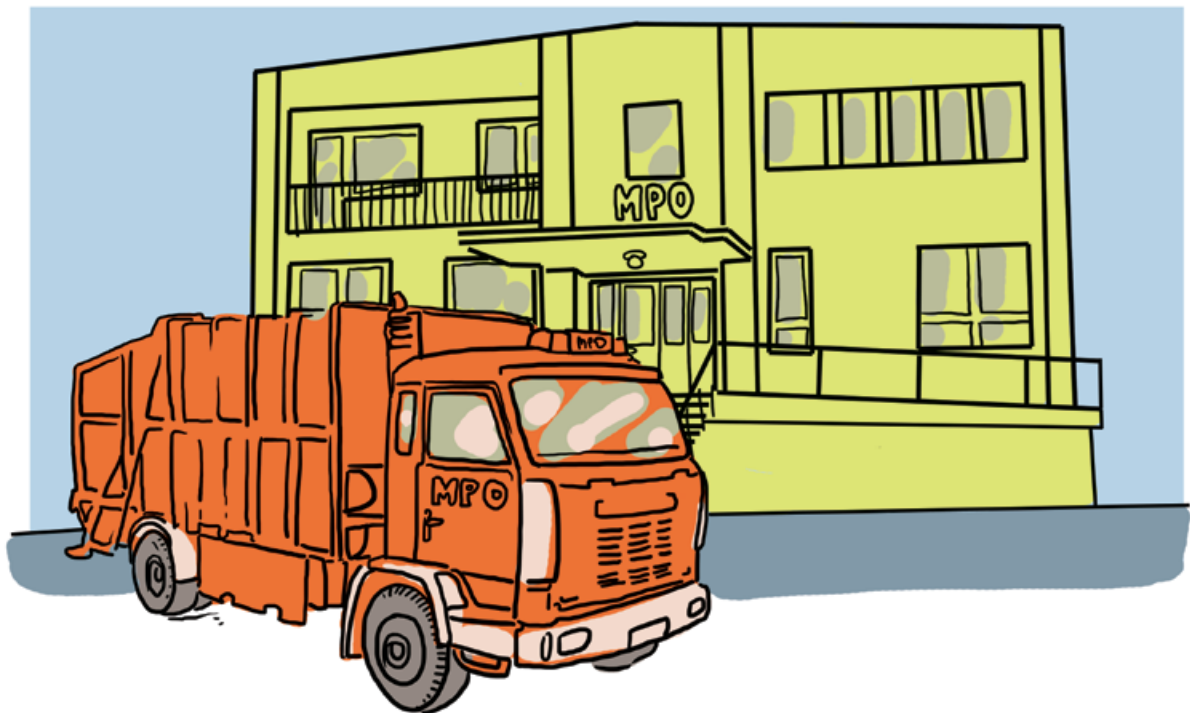
- a) TAK
- b) NIE

Sprawozdanie z wycieczki do oczyszczalni ścieków.

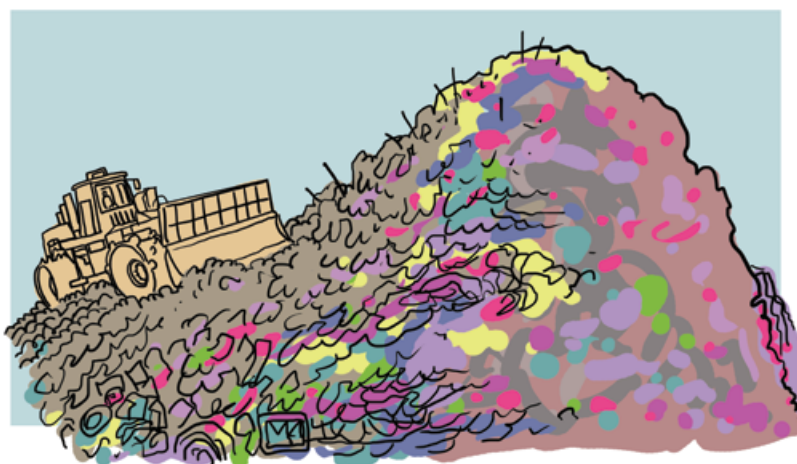
Wczoraj wczesnie rano wyjechaliśmy autokarem na wycieczkę do Miejskiego Przedsiębiorstwa Oczyszczania. Na miejscu zobaczyliśmy nowoczesny, biały budynek z pięknym, podświetlonym napisem MPO.

Przywitał nas pracownik oczyszczalni, który został naszym przewodnikiem. Każdy uczestnik wycieczki otrzymał kamizelkę i rękawice ochronne. Wyruszyliśmy na zwiedzanie.

Plac oczyszczalni był duży i uporządkowany. Gdy weszliśmy do budynku, zaskoczył nas okropny zapach. Nie wiedzieliśmy, co się dzieje. Po chwili wszystko się wyjaśniło. Zobaczyliśmy ludzi pracujących przy wielkiej taśmie, na której były wymieszane różne śmiecie, jakby wysypane wprost ze śmietnika. Pracownicy rozdzielali osobno butelki, papier, szkło, metal. Byliśmy przerażeni, że wykonują taką ciężką i nieprzyjemną pracę, bo ludziom nie chce się segregować odpadów.

Po powrocie z wycieczki dużo dyskutowaliśmy na temat pracy oczyszczalni. Podpisaliśmy deklarację „Świadomie segreguję śmiecie”, którą powiesiliśmy w klasie wraz ze zdjęciami z oczyszczalni. Będą nam przypominały o naszym zobowiązaniu.

Uczniowie klasy III

Wywiad z Wójtem

Zaproście do swojego projektu wójta lub innego przedstawiciela władzy. Czego chcielibyście się od niego dowiedzieć? Możecie sami ułożyć pytania lub wykorzystać podane poniżej.

Przykładowe pytania:

1. Co pan sądzi o stanie środowiska w naszej gminie?
2. Jakie są największe zagrożenia dla okolicznej przyrody?
3. Jakie działania podejmuje gmina i władze, aby chronić lokalne środowisko?
4. Czy na terenie gminy znajdują się obszary warte szczególnej uwagi/pomocy?
5. Czy gmina dysponuje właściwymi środkami finansowymi w celu ochrony środowiska? Co można zrobić, aby ich zwiększyć? (inicjatywa organizacji charytatywnego koncertu)
6. Czy na terenie gminy jest oczyszczalnia ścieków, jeśli nie czy jest szansa na jej powstanie?
7. Czy placówki oświaty na terenie gminy angażują się w projekty chroniące środowisko? Jeśli tak, to w jaki sposób?
8. Jakie działania powinien podjąć każdy z nas aby stać się bardziej ekologicznym? (żarówki energooszczędne, pojemniki na śmieci, zmywarka)
9. Jak się podoba Panu makieta? Czy wprowadziłby Pan jakieś zmiany? Jeśli tak to jakie? Czy podejmie Pan działania umożliwiające realizację „makietyowych pomysłów”?
10. Czy są w gminie źródła energii odnawialnej? (Przewidywane odpowiedzi TAK,NIE) Jeśli tak to jakie?
11. Czy pojemniki zaprojektowane przez uczniów naszej szkoły mogłyby być wykorzystane na terenach innych placówek oświatowych w naszej gminie?

Zabawa

„W poszukiwaniu śmieci”

Instrukcja zabawy:

- nauczyciel zadaje uczniom pytanie: jak dużo śmieci znajduje się wokół Ciebie? Sprawdźmy to!
- nauczyciel mówi: posprzątaj swój plecak i wyjmij rzeczy, które nie powinny się tam znajdować;
- nauczyciel przygotowuje 4 kartony na których znajdują się różne piktogramy, tak aby dzieci posegregowały znalezione przez siebie śmieci (i w odpowiedni sposób z nimi postąpiły, np. do ponownego recyklingu, nie wyrzucać do śmietnika(np. baterie);
- Nauczyciel zadaje uczniom pytania: po co segregujemy śmieci? Co się dzieje gdy ludzie nie segregują śmieci, jakie przedmioty należą do ekośmieci?

